

Informasjonsbehov og hypoteser i praksis

- en naturalistisk undersøkelse av etterforskeres daglige fremgangsmåter.

En empirisk oppgave

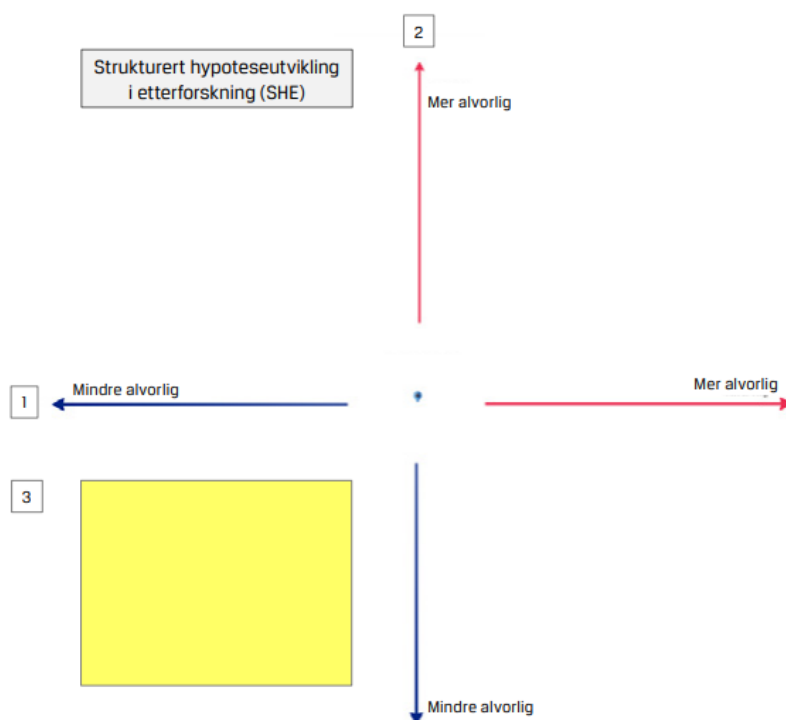
BACHELOROPPGAVE (BOPPG30)

Politihøgskolen

2021

Kand.nr: 347

Antall ord: 6469

Figur 1: Nina Sunde (2019)

1	Innhold	
2	Innledning	3
2.1	Problemstilling.....	5
2.2	Avgrensninger	5
3	Metodisk forankring.....	6
3.1	Datainnsamling, distribusjon og utvalg	6
3.2	NSD og personvern	8
3.3	Forforståelse	8
3.4	Etiske refleksjoner	8
3.5	Pilotering	9
3.6	Transkripsjon.....	9
3.7	Videre informasjonsgrunnlag	10
4	Teoretisk diskusjon	10
4.1	SHE blir til.....	10
4.2	SHE i formålsstyrt etterforskning.....	11
4.3	Hvilke krav stilles til en hypotese?.....	12
4.4	Oppbygningen av SHE	13
5	Resultat og drøfting.....	15
5.1	I hvilken grad tok informantene i bruk metoden?	15
5.2	Den horisontale linjen.....	16
5.3	Vertikale linjen	16
5.4	Uskyldpresumpsjonen	18
5.5	Antall hypoteser.....	18
6	Avslutning.....	20
7	Kilder	22
7.1	Selvvalgt pensum.....	22

7.2	Øvrige kilder.....	23
8	Vedlegg.....	24

2 Innledning

Gjennom praksisåret fikk jeg en større forståelse for hvilken rolle etterforskning har i politihverdagen. For å videreutvikle denne kompetansen har jeg valgt å skrive bachelor innenfor etterforskningsfaget. I praksisåret presenterte veilederen min metoden «strukturert hypoteseutvikling» (SHE), utarbeidet av politioverbetjent Nina Sunde (Sunde, 2019). Ved å ta i bruk SHE i mitt etterforskningsarbeid fasinerte det meg hvordan metoden tvinget meg til å utvikle en større bredde av hypoteser og informasjonsbehov. Samtidig ble det lettere å utforme avhørdisposisjonene, og få en bred tilnærming til tema jeg ønsket belyst.

Justis- og beredskapsdepartementet bemerker i nærpolitireformen at politiet må arbeide kunnskapsbasert (Justis- og beredskapsdepartementet, 2014-2015, s. 32). Kunnskapsbasert politiarbeid innebærer å anvende andre typer kunnskap enn sin egen erfaringsbaserte. (Olsvik & Risan, 2019, s. 6-7). Målsettingen er at politiet skal arbeide mer systematisk og målrettet og bli mer effektiv. Ved å knytte politiets arbeid nærmere til vitenskapelige tenkemåte skal dette realiseres. (Olsvik, 2014, s. 32) SHE (Sunde, 2019) er en kunnskapsbasert metodikk med mål om å danne et bredt og objektivt utgangspunkt for etterforskning. SHE bygger på grunnprinsipper som skal svekke graden av tilfeldighet når det gjelder å innhente fakta.

Målet er at bacheloroppgaven kan være et forstudium til en senere undersøkelse, og at jeg når frem til flere spørsmål og tema som kan besvares i andre omgang. Funnene i denne oppgaven peker mot at informantene med minst erfaring enten støtter seg til SHE, eller bruker prinsippene i større grad enn de mer erfarne. Om dette har sammenheng med at profesjonsutøverne med mindre erfaring i større grad har behov for SHE eller andre metoder for å danne et bredt og objektivt utgangspunkt for planlegging av etterforskning, er det behov for ytterligere forskning for å besvare.

Et av Sundes overordnede mål med SHE er å oppnå et objektivt utgangspunkt for etterforskningen (Sunde, 2019). Mine funn tyder på at SHE styrker objektiviteten i etterforskningen ved at dens oppbygning svekker kognitive forenklingsstrategier. Samtidig fremkommer det at bruken av teori- og erfaringsbasert kunnskap i SHE også kan utfordre objektiviteten. Andre funn viser en skepsis til at bruk av SHE kan gi et antall hypoteser som går på bekostning av kvalitet og effektivitet. Samtidig blir det presisert i mine funn at

profesjonsutøverne ikke tror at Sunde (2019) med SHE har et ønske om at det skal lage et titalls hypoteser. Et vesentlig funn er at opplevelsen av hensiktsmessigheten til modellen svekkes som følge av at etterforskningsmodellen¹, utarbeidet av Jon Andre Nilsen (Nilsen, 2015, s. 327) ikke er del av SHE. Denne oppleves som et hjelpemiddel for å huske helt sentrale sporsteder og etterforskningslinker.

2.1 Problemstilling

På bakgrunn av oppgavens tittel «*Informasjonsbehov og hypoteser – en naturalistisk undersøkelse av etterforskeres daglige fremgangsmåter*», vil oppgaven ta for seg noen av grunnprinsippene i SHE-modellen, og i hvilken grad informantene tar modellen i bruk. Videre skal jeg redegjøre for i hvilken grad metoden oppleves som hensiktsmessig og effektiv av informantene. Ved bruk av en fiktiv avgitt anmeldelse er målet en bedret forståelse av hvordan etterforskere tenker og arbeider i initialfasen av en etterforskning.

Den teoretiske forankringen vil blant annet ta utgangspunkt i Sundes kapittelbidrag, «Strukturert hypoteseutvikling i etterforskning – En metode for å oppnå et bredt og objektivt utgangspunkt for etterforskning» (Sunde, 2019), hentet fra antologien «Etterforskning under lupen» (Olsvik & Risan, 2019). For å innhente empiri har jeg valgt semi-strukturert intervju som jeg mener vil være godt egnet til å svare på problemstillingen. Under metodisk forankring vil jeg redegjøre for valg av metode samt prosessen med å utarbeide og gjennomføre intervjuene.

2.2 Avgrensninger

Ifølge Sunde er det ikke gjort tidligere undersøkelser av hvor utbredt den er i etterforskning eller hvordan den har blitt tatt i bruk. Det hadde vært interessant å funnet ut av i hvilken utstrekning metoden er tatt i bruk, og om metoden har ført til økt oppklaring, kvalitet og effektivitet. For å besvare de spørsmålene trengs det omfattende kvantitative undersøkelser. På grunn av oppgavens rammer vil jeg her bruke en kvalitativ tilnærming der jeg undersøker hvordan etterforskere tenker og arbeider i initialfasen av en etterforskning, med særlig fokus på

1

Viser til fotnote s.15 der etterforskningsmodellen omhandles.

SHE-metoden. Hensikten er å klargjøre trekk ved hvordan etterforskere går frem, og hvilke fremgangsmåter og metoder som brukes for å utvikle hypoteser og informasjonsbehov. Informantenes opplevelse av hensiktsmessigheten til SHE står i sentrum.

I og med oppgavens størrelse og rammer er det gjort et strategisk utvalg av fem informanter. Med et slikt begrenset antall informanter vil mine funn ikke kunne gjøres allmenngyldige og være representative i denne type undersøkelse (Nyeng, 2012, s. 75). Utformingen av casen vil også ha betydning for mine funn. Oppgaven min avgrenser seg til hypoteser og informasjonsbehov, og utelukker dermed etterforskningsskritt.

3 Metodisk forankring

3.1 Datainnsamling, distribusjon og utvalg

Det finnes ulike metoder for å bygge opp kunnskap om et bestemt fenomen. For å samle inn empiri er kvalitativ metode en av dem. (Postholm & Jacobsen, 2018 s.110) Kvalitative datainnsamlingsmetoder går ut på å samle inn data i form av ord som er rettet mot å beskrive og forstå menneskers handlinger og meningsskaping i deres naturlige kontekst. (Postholm & Jacobsen, 2018 s.113) Intervju er en metode å samle inn kvalitativ data på. Gjennom å samtale med personer vil du finne ut noe om menneskelig erfaring, i tillegg til noens refleksjoner, kunnskaper og holdninger til et tema. (Postholm & Jacobsen, 2018 s.117)

Formålet mitt er å forstå deltakernes perspektiv, og semi-strukturert intervju er derfor etter min vurdering egnet til å svare på problemstillingen min. I intervjuet skapes kunnskap i møte mellom synspunktene til forskeren og den intervjuede (Postholm & Jacobsen, 2018 s.121). Jeg hadde temaer og forslag til spørsmål klare på forhånd, men kunne stille spørsmålene slik det passet under intervjuet. I tillegg var jeg åpen for at forskningsdeltakerne kunne introdusere tema som jeg ikke hadde tenkt på på forhånd. Metoden åpner for å stille oppfølgingsspørsmål som kan vere med på å hindre misforståelser. I tillegg kan en oppnå mer dybde og mer detaljerte og nyanserte svar ved bruk av semi-strukturert intervju (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 122).

Det skilles mellom to utvalgsmetoder når man skal rekruttere informanter, tilfeldig utvalg og strategisk utvalg (Mears, 2012, s. 171). Jeg har gjort et strategisk utvalg av fem informanter

som arbeider innen etterforskning. Kontakter fra praksisåret, i tillegg til personer med mye kunnskap innenfor etterforskning ledet meg til fem informanter fra tre ulike politidistrikt. Tre av informantene skriver for tiden master i etterforskning, og de resterende har videreutdanning i etterforskning (VEF). Informantene har mellom 8-23 års erfaring i politietaten.

Først var planen at informantene skulle utvikle hypoteser og informasjonsbehov ved hjelp av SHE. Målet var å undersøke om metoden ble brukt likt eller ulikt av informantene. Dersom det var forskjeller, ville jeg finne ut hvorfor det er slik og hvordan de har oppstått. Ved ulik bruk av metoden kunne objektiviteten til metoden drøftes. Etter videre vurdering forstod jeg at rammene for denne bacheloroppgaven ikke er tilstrekkelig for å gi svar på så omfattende spørsmål. I tillegg er det viktig for reabiliteten å legge forholdene til rette for en naturlig kontekst for intervjuet (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 222). Derfor ble informanten bedt om å bruke den fremgangsmåten og metoden informanten vanligvis tok i bruk i sitt etterforskningsarbeid. Det vil si at SHE bare skulle brukes dersom det var denne metoden de benyttet seg av i sin praksis (vedlegg 1, informasjonsskriv).

Intervjuet startet med at informanten fikk tilsendt en fiktiv avgitt anmeldelse på e-post (vedlegg 2). Anmeldelsen omhandler mishandling i nære relasjoner, som er en kjent sakstype for alle informantene. De fikk 30 minutter til disposisjon for å se på oppgaven før intervjuet startet. Informanten ble bedt om å reflektere over sin fremgangsmåte og metodebruk under systematisering av informasjon, utvikling av hypoteser og informasjonsbehov. Etterforskningskritt var utelukket fra oppgaven. Informanten ble stilt spørsmål omkring oppbygningen av SHE, og hva hen mente om det (vedlegg 3, intervjuguide).

På grunn av covid-19 var det utfordrende å få til fysiske møter med informantene. Derfor ble løsningen videomøter via zoom. På forhånd hadde jeg et ønske om å møte informantene fysisk, men ser i ettertid at det hadde blitt tidkrevende å besøke tre ulike politidistrikt. Dessuten er min opplevelse at den digitale gjennomføringen ikke gikk nevneverdig utover kvaliteten på intervjuene.

3.2 NSD og personvern

Før datainnsamlingen ble gjennomført, meldte jeg prosjektet inn til Norsk senter for forskningsdata (NSD). Prosjektet ble godkjent (vedlegg 4). Informantene skrev under på samtykkeskjema og sendte dette elektronisk før intervjuet startet (vedlegg 1). Samtykkeskjemaene og lydopptakene ble lagret på personlig område i politinettet som krever totrinnsverifisering.

Informanten ble gjort kjent med at intervjuet ble tatt opp på lyd både i informasjonsskrivet og på zoom før intervjuet startet. Jeg tok tidlig et valg om at jeg ville transkribere intervjuene etterpå, og måtte derfor benytte lydopptak. Årsaken var for å ha kapasitet til å lytte til informanten. (Neteland & AA, 2020, s. 100). For det andre kan mye notering hindre kommunikasjonen. For det tredje kan en spole tilbake, høre hva som blir sagt flere ganger, og transkribere samtalen slik at en får tak i nøyaktig hva som blir sagt (Neteland & AA, 2020).

3.3 Forforståelse

På samme måte som i praktisk politiarbeid er det i vitenskapelige undersøkelser viktig å være bevisst på sin egen forforståelse. Olsvik (2014) peker på fem momenter i den hermeneutiske sirkelen som former grunnlaget for beslutninger, der forforståelsen er en av dem (Olsvik, 2014, s. 101). Forforståelsen preger oss hele tiden, og handler om forutsetningen vi bringer med oss inn i situasjonen. Det er ikke mulig å fristille seg fra den, men man kan være bevisst på at en antar noe. Bekreftelsesfellen er dermed relevant for forforståelsen (Olsvik, 2014, s. 98). Mennesker vil raskt søke etter opplysninger som bygger opp under den teorien for hendelsesforløpet som vi har bestemt oss for må være det «riktige». De motstridene opplysningene rasjonaliseres bort (Øglænd, 2015).

3.4 Ethiske refleksjoner

Før intervjuene hadde jeg en antakelse om at flestparten av informantene mine brukte SHE-metoden i etterforskning av saker. Det var en forventning om at de kom til å argumentere for at metoden var et hjelpemiddel for å tenke bredt og objektivt i initialfasen av etterforskningen. Samtidig anså jeg det som sannsynlig at SHE for noen kan oppfattes som tidkrevende og omfattende for å utvikle hypoteser og informasjonsbehov.

I følge Postholm & Jacobsen (2018) skal en alltid forsøke å gjengi resultatet fra undersøkelsen fullstendig og i riktig sammenheng. Samtidig påpeker de at en aldri kan få en fullstendig gjengivelse av all data, men at en skal gjøre funnene så transparente som mulig (Postholm & Jacobsen, 2018). Videre fremhever Postholm & Jacobsen (2018) viktigheten av å ikke falle for fristelsen til å «pynte» på data for å gjøre signifikante funn. Min transkripsjon og gjengivelse av data bygger på min tolkning av det som blir sagt av informanten. Det at jeg er bevisst på min forforståelse kan i større grad ivareta de forskningsetiske prinsippene. Likevel er jeg klar over at en som forsker ikke klarer å være fullstendig objektiv (Postholm & Jacobsen, 2018, s. 102).

3.5 Pilotering

Før intervjuene gjennomførte jeg en pilotering med tre ulike testpersoner. Pilotering vil si å teste ut innsamlingsmetoden for å kunne justere, og eventuelt forbedre planen før en går ut og samler inn datamaterialet (Neteland & AA, 2020 s.61). Jeg testet først undersøkelsen på to medstudenter. Ut fra casen laget de noen relevante hypoteser og informasjonsbehov som jeg ikke hadde tenkt på. De var ikke kjent med SHE-metoden, men hadde likevel refleksjoner rundt metoden som var fine å ha seg videre til intervjuene. Blant annet så jeg først under piloteringen at antall hypoteser kan være en utfordring.

Videre testet jeg planen for intervjuet på en politibetjent med videreutdanning i etterforskning, som jeg visste brukte SHE-metoden. Han forklarte hvordan han brukte etterforskningssirkelen, hvordan SHE-modellen kom inn i «construct-fasen», og hvordan han jobbet videre med etterforskningsplanen. «Construct-fasen» vil bli redegjort for i teoridelen. Etter intervjuet hadde jeg mer oversikt og forståelse av hvordan SHE-modellen kan brukes i praksis. De positive tilbakemeldingene jeg fikk på informasjonsskrivet og casen var med på å skape trygghet frem mot intervjuene.

3.6 Transkripsjon

Etter at jeg hadde innehentet data gjennom intervjuene mine ble de transkribert. Hver informant fikk gjennom loddtrekning sin kode slik at transkripsjonen ble anonymisert. Transkripsjonene ble lagret på personlig område i politinettet med totrinnsverifisering. Transkripsjon vil si å skrive ned det som sies i en samtale (Neteland & AA, 2020, s. 101). Likevel vil transkripsjon

aldri være en fullstendig gjengivelse av en samtale. Samtalens multimodale natur og hurtige vekslinger og overlappinger gjør at det er umulig å skulle yte den fullstendig rettferdighet gjennom skrift. Grovtranskripsjon innebærer å skrive ned hva som sies av hvem, uten å bruke mye tid på å markere hvordan noe sies (Neteland & AA, 2020 s.101). Min vurdering er at grovtranskripsjon er tilstrekkelig for å få frem opplevelsen av hensiktsmessigheten til SHE som metode for å utvikle hypoteser og informasjonsbehov. Likevel har jeg i sitatene fra informantene nyttet meg av transkripsjonsnøkkelen «...» som indikator på pause i uttalelsen, for å få en mest mulig sannferdig gjengivelse. Det er ikke tatt hensyn til om pausen er lang eller kort.

3.7 Videre informasjonsgrunnlag

Det finnes lite forskningslitteratur om SHE. Av den grunn har jeg støttet meg mye til teorien i antologien «Etterforskning under lupen» (Olsvik & Risan, 2019). Sunde (2019) gjør rede for SHE i kapittelet, «Strukturert hypoteseutvikling i etterforskning» (Sunde , 2019). SHE blir i denne oppgaven sammenlignet med Kolflaaths (2019) krav til den enkelte hypotese, og til det samlede hypotesesettet generelt i kapittelet «Hypoteser i etterforskningsplaner», også hentet fra antologien «Etterforskning under lupen» (Olsvik & Risan, Etterforskning under lupen, 2019). SHE blir også sett i lys av mer generell teori fra lovverk, Riksadvokatens rundskriv (1999) og etterforskningsboken til Bjerknes & Fashing (2018).

4 Teoretisk diskusjon

4.1 SHE blir til

Ideen om SHE ble til som følge av at Sunde i 2013 gjorde observasjoner, i tillegg til evaluering av studentenes presentasjoner og tilbakemeldinger på studiet *Videreutdanning i etterforskning* (Sunde , 2019, s. 42). Sunde avdekket at en fri brainstorming for å utvikle hypoteser ikke dannet grunnlag for en bred og objektiv etterforskning (Sunde , 2019, s. 42-43). Uskyldpresumpsjonen ble i mange tilfeller ikke ivaretatt, altså var det ingen hypoteser om at mistenkte var uskyldig. Verste fallstenkning, evnen til å se at det som har skjedd i virkeligheten kan være mer omfattende eller alvorlig enn hva den informasjonen som er tilgjengelig tilsier, var også en

utfordring (Sunde , 2019, s. 42). På bakgrunn av tilbakemeldinger fra studenter, instruktører og observatører ble SHE videreutviklet til sin nåværende form ved nye observasjoner på *Videreutdanning i etterforskning* i perioden 2016-2019. Totalt 400 studenter deltok i praktiske øvelser i utvikling av etterforskningshypoteser (Sunde , 2019, s. 44-45).

4.2 SHE i formålsstyrt etterforskning

For at SHE skal være fordelaktig å bruke må vi se på hvordan den kan bidra til å nå det overordnede målet med etterforskningen som beskrevet i straffeprosessloven §226. (Straffeprosessloven, 1981, §226). I bokstav a står det at formålet med etterforskningen er å fremskaffe de nødvendige opplysninger for tiltale. For at en person skal kunne straffes, må de fire straffbarhetsvilkårene være oppfylt. Disse er derfor helt sentrale å belyse i etterforskningen. Etter bokstav b står det at formålet med etterforskningen er å tjene som forberedelse for rettens behandling av spørsmålet om straffeskyld og eventuelt spørsmålet om fastsettelse av reaksjon (Straffeprosessloven, 1981). Det betyr at vi gjennom etterforskningskritt må fremskaffe informasjon om hva som har skjedd med hvem, hvor, hvordan, hvorfor og når (5HN). På den måten vil vi også få belyst skjerpene og formildende omstendigheter etter straffeloven §§ 77 og 78 (Straffeloven, 2005).

For å fremskaffe de nødvendige opplysninger om tiltale må det samles inn fakta. Riksadvokaten skriver i sitt rundskriv nr. 3 for 1999 at etterforskning ikke er en mer eller mindre tilfeldig innsamling av fakta, men en formålsstyrt virksomhet (Riksadvokaten, 1999). Sunde har med SHE et mål om å svekke graden av tilfeldighet når det gjelder å innhente fakta. I det følgende vil jeg ta for meg hvordan SHE ble kan knyttes til etterforsknings sirkelen og hvilke krav som stilles til en hypotese. Deretter vil redegjøre for noen prinsipper som ligger til grunn for at metoden skal bidra til et bredt og objektivt utgangspunkt for etterforskning.

Etterforsknings sirkelen er en dynamisk modell som på samme måte som SHE kan brukes for å optimalisere en formålsstyrt etterforskning slik Riksadvokaten peker på. Etterforsknings sirkelen består av seks faser med en stjerne i sentrum (Bjerknes & Fashing , Etterforskning, 2018, s. 103) Stjernen symboliserer etterforskningens seks grunnspørsmål: hvem, hva, hvor, hvorfor, hvordan og når (5HN). For å få svar på 5HN må vi gjennom en

systematisk og gjentakende prosess som er illustrert ved 6 c-er: collect, check, connect, construct, consider og consult. Fasene er på engelsk fordi modellen opprinnelig var utviklet slik. (Bjerknes & Fashing , 2018, s. 103). Kort fortalt starter etterforskningen med innsamling av informasjon (1: collect). Informasjonen som samles inn skal testes for relevans, detaljeringsgrad og pålitelighet (2: check). Deretter skal opplysningene kryss-sjekkes mot hverandre (3: connect) og mot hypotesene i saken (5: construct). Studier har vist at å sette opp relevante hypoteser er utfordrende. Derfor må det fortløpende søkes konsultasjon (6: consult) med vurdering av hvilke hypoteser som kan nedprioriteres og om nye og mer detaljerte underhypoteser bør testes (4: consider) (Bjerknes & Fashing , 2018, s. 103-104). Slik jeg tolker SHE kan den være et hjelpemiddel for å sette opp relevante hypoteser.

Poenget med hypoteser i initialfasen av en etterforskning er å finne fram til hva som må forsøkes belyst, altså hvilke informasjonsbehov vi har. Informasjonsbehov handler om hva vi trenger å vite og hvilken informasjon som må innhentes. Spørsmålene bygger på 5HN, altså etterforskningsstjernen (Bjerknes & Fashing , Etterforskning, 2018, s. 105). Olsvik (2013) har definert hypoteser som en kvalifisert antagelse, som gjerne er fremsatt av en ekspert på et område. Hypotesen kan minne om en gjetning, men forskjellen er at det stilles noen vitenskapelige krav til den. Hypotesen blir ikke endelig avkreftet eller forkastet. Derimot blir de styrket ved bekreftelse eller svekket ved avkreftelse (Olsvik, 2013 s.55-56).

4.3 Hvilke krav stilles til en hypotese?

Eivind Kolflaath (2019) peker på innholdsprinsipper, formuleringsprinsipper og tolkningsprinsipper i kapittelet «Hypoteser i etterforskningsplaner», hentet fra antologien «Etterforskning under lupen» (Olsvik & Risan, 2019). Under innholdsprinsipper redegjør Kolflaath (2019) for noen krav til den enkelte hypotese og til det samlede hypotesesettet generelt. For den enkelte hypotese kreves det at hypotesen skal være en mulig forklaring på informasjon i saken. Det innebærer at hypotesene skal være faktumshypoteser, og ikke subsumsjonshypoteser. I faktumshypoteser er idealet at hypotesene formuleres uten å anvende ord og uttrykk som inngår i ordlyden i det aktuelle straffebudet. Et av argumentene hans er at faktumshypoteser gir en større fleksibilitet til hvilke straffebud som kan kobles til hypotesene. Kolflaath peker på at Sunde i sitt kapittel om SHE bruker faktumshypoteser, men også delvis

bruker ord og uttrykk som kan gjenkjennes fra ett eller flere straffebed. På den andre siden presiserer han at det ikke er slik at det aldri kan tas inn juridiske uttrykk i faktumshypoteser (Kolflaath, 2019).

Det andre kravet til den enkelte hypotese er at hypotesen skal være testbar. Det vil si at det skal kunne genereres etterforskningskritt som kan tenkes å styrke eller svekke hypotesen. For hypotesesettet kreves det at enhver hypotese skal være reelt ulik alle de øvrige. Videre skal hypotesesettet dekke alle gjenstående, realistiske muligheter. (Kolflaath, 2019, s. 97)

Formuleringsprinsippet sier at hypoteseformuleringer bør være fullstendige setninger og entydige. Ifølge tolkningsprinsippet skal hypotesen tolkes bokstavelig, slik at hypotesen holder åpent alt som ikke sies direkte i formuleringen (Kolflaath, 2019). Dette samsvarer med Sundes eksempel av SHE der hypotesene er skrevet som fullstendige setninger. Et eksempel er: «Hans har forsøkt å drepe Berit» (Sunde , 2019, s. 52).

I «construct-fasen» utvikles det hypoteser, og det er her SHE blir sentral. Etterforskeren konstruere alle relevante og konkurrerende forklaringer (hypoteser) ut fra de tilgjengelige data (Bjerknes & Fashing , 2018). SHE er en metode som er utviklet med den hensikt å oppnå et bredt og objektivt utgangspunkt for etterforskning med høy kvalitet. For å etterforske objektivt kreves det en innsikt i kognitive forenklingsstrategier (Sunde , 2019, s. 38). Objektivitetskravet fremkommer i straffeprosessloven §226, 3.ledd: "Er en bestemt person mistenkt, skal etterforskningen søke å klarlegge både det som taler mot ham og det som taler til fordel for ham." (Straffeprosessloven, 1981, §226). Primaritetseffekten, tunnelsyn, bekreftelsesfeller, forutinntatthet og oppklaringspress truer objektiviteten vår i etterforskningsarbeidet (Bjerknes & Fashing , 2018, s. 92) Ivaretagelsen av uskyldpresumpsjonen og verstefallstenkningen kan svekkes som følge av de kognitive forenklingsstrategiene. Det vil lett kunne gi slagsider i utviklingen av hypoteser. Vår arbeidsminnekapasitet og våre kunnskaper har klare begrensninger (Bjerknes & Fashing , 2018, s. 92).

4.4 Oppbygningen av SHE

SHE er konstruert slik at uskyldpresumpsjonen og et bredt og objektivt utgangspunkt for etterforskning skal bli operasjonalisert. Samtidig skal metoden forhindre at kognitive

forenklingsstrategier blir styrende. Sunde deler modellen inn i to faser; brainstormingsfasen og bearbeidingsfasen. Brainstormingsfasen er første fase der hypotesene utvikles. Den andre fasen er bearbeidingsfasen der hypotesene bearbeides og formuleres før de føres inn i en etterforskningsplan. Brainstormingsfasen i SHE-modellen starter med en sirkel i midten. Der skrives det mest åpenbare straffbare forholdet basert på informasjonen i saken. Deretter tegnes to horisontale piler ut fra sirkelen, en mot venstre og den andre mot høyre. På pilen som peker mot venstre skrives det opp beslektede, men mindre alvorlige hypoteser om straffbare forhold enn det som står i midten. På pilen som peker mot høyre skrives det opp beslektede, men mer alvorlige hypoteser om straffbare forhold enn det som står i midten (Sunde , 2019).

Deretter lages en vertikal linje både overfor og nedenfor det mest åpenbare straffbare forholdet i midten. Dette er straffbare forhold som etterforskeren mener ikke passer inn langs den horisontale linjen. Hypotesene langs den vertikale linjen trenger ikke være like nært beslektet til den mest åpenbare straffbare forholdet som på den horisontale linjen. Linjen som peker oppover inneholder hypoteser om andre mer alvorlige straffbare forhold som kan ha skjedd, men som ikke passer inn langs den horisontale linjen. Pilen som peker vertikalt nedover inneholder hypoteser om mindre alvorlige straffbare forhold, men som ikke passer inn langs den horisontale linjen. De straffbare forholdene som skrives langs den vertikale linjen trenger ikke være like nært beslektet til det straffbare forholdet i midten. Teori- og erfaringsbasert kunnskap må her anvendes for å kunne oppdage andre straffbare forhold som kan ha skjedd, men som ikke er like åpenbare ut fra informasjonen som foreligger. (Sunde , 2019)

Nå har jeg hatt en teoretisk diskusjon av modellen og hvordan den kan ses i lys av mer generell teori. Videre har jeg redegjort for hvordan SHE er bygd opp. I det følgende vil jeg trekke frem funn fra intervjuene som beskriver den opplevde hensiktsmessigheten og effektiviteten hos informantene.

5 Resultat og drøfting

5.1 I hvilken grad tok informantene i bruk metoden?

Kun informant 2 brukte SHE for å utvikle hypoteser og informasjonsbehov. Informant 2 forklarte at politiet er helt avhengig av å følge en metodikk når saker etterforskes. Hen har selv erfart at det er lett å bli påvirket av det som blir sagt og gjort av partene i saken. Her er informanten prisgitt å ha en metodikk som hjelpemiddel. Rollen som etterforsker oppleves også tryggere når hen følger SHE, metodikken som Politihøgskolen (PHS) står for:

«Jeg har gjort det PHS sier. Derfor kan jeg på en måte stå litt rakrygget i retten og si at ja men... PHS lærer oss en metodikk, og det er den jeg har fulgt. Og så er det jo kanskje det at når det gjelder etterforskning også. For av og til blir vi innkalt som vitner i retten som hovedetterforsker. Det å kunne si at vi bruker faktisk den metodikken som PHS sier med tanke på at vi skal unngå bekreftelsesfeller og alle disse biasene. Så ja. Jeg skjønner ikke hvordan folk tør å ikke bruke det. Høres litt teit ut. Men vi har fått et så godt...Altså, et hjelpemiddel, eller ja..verktøy..ja, så må vi i alle fall være i stand til å bruke det.

Informant 2 startet med den horisontale linjen med trusler ytterst til venstre under «minst alvorlig». Deretter fulgte kroppskrenkelse, kroppsskade, familievold og drapforsøk. På den vertikale linjen stod voldtekt og falsk forklaring. Det presiseres at informanten at voldtekt kan stå både på den horisontale og den vertikale linjen, men at fenomenkunnskapen tilsier at de som ofte blir misbrukt i hjemmet, også blir utsatt for seksuelle overgrep. I boksen som inneholder uskyldshypoteser står det psykiatri. I Sundes modell har hun det mest åpenbare straffbare forholdet i midten. Informant 2 tar ikke i bruk dette.

De resterende fire informantene bruker grunnprinsippene i SHE i varierende grad. Samtlige av informantene hadde utviklet en bredde av hypoteser. Min tolkning er at objektiviteten og uskyldpresumpsjonen ble ivaretatt. Informant 1 fremhever at hen valgte å bruke prinsippene i SHE etter å ha blitt introdusert for metoden på masterstudiet:

«Så jeg tenker at det er veldig fint med den fremgangsmåten, hvordan en kan gjøre det. Men så tror jeg at så lenge en følger prinsippene, så trenger en ikke nødvendigvis å gjøre det med samme struktur. Det er litt forskjellig hvilke framgangsmåter som funker på forskjellige folk, på forskjellige hoder.»

5.2 Den horisontale linjen

Informant 2 forteller at hen av og til får «noen vekkerer» ved bruk av SHE. Forsøk på drap som hypotese i casen hadde ikke slått informanten om det ikke hadde vært for oppsettet i metoden. Informant 5 hadde etter fornærmede sine opplysninger om det hun mener har skjedd, satt opp hypoteser tilnærmet likt den horisontale linjen i SHE. Informant 3 mener dette er en egnet metode for å bli tvunget til å tenke i alle retninger, og for å systematisere hypotesene fra det minst alvorlige til det mest alvorlige. Informant 4 er opptatt av at poenget med hypoteser er å få frem bredden. Informant 1 bruker prinsippene i metoden ved at hen vurderer ut fra informasjonen i saken hva som er mest fornuftig:

«Slik som her, det er jo i utgangspunktet vold i nære relasjoner. Og seksuelle overgrep, så på en måte skiller seg ut sånn med en gang».

Videre tenker informant 1 på andre aktuelle straffbare forhold, verstefallsteorien, og hva som kan være det minst alvorlige. Til slutt kommer alternativene, hypoteser om at det ikke har skjedd noe straffbart.

5.3 Vertikale linjen

Informant 2 har en positiv tilnærming til den vertikale linjen. Det medfører at han tvinger hjernen til å tenke på fenomener og erfaringer i sakstypen som etterforskes. Å gjøre seg oppmerksom på fenomener som er aktuelle i saken en etterforsker, mener informant 4 er sentralt. Dersom det hadde vært en utenlandsk familie i casen, ville han tilført ærerelatert vold som hypotese.

Informant 5 trekker frem at han synes det er skummelt at den vertikale linjen i for stor grad legger opp til spekulering. Hen mener det er i strid med hypoteseundervisningen ved Politihøgskolen som har vært opptatt av at hypoteser skal være «det store verktøyet» for å operasjonalisere objektivitetskravet. Endog mener han at spekulative hypoteser langs den vertikale linjen kan medføre at man ubevisst legger til grunn noe det ikke er dekning for i opplysningene en har i saken. Det kan føre til at en drar med seg faktafeil videre. For å unngå dette må en forholde seg strengt til den informasjonen som foreligger (Informant 5). Hen trekker et eksempel til avhørsfaget:

«Det er så rart. Fordi det er jo noe som vi i avhørsfaget, så har vi jo vært veldig opptatt av å forebygge akkurat sånne ting. Ja, vi må forholde oss helt eksakt til hva vedkommende sier. Ja, selvfølgelig. Kjempeviktig. Vi skal ikke skrive om. Der har vi vært så opptatt av å...ja, ikke låse oss til at vedkommende vi sitter å avhører er skyldig da. Bare som en litt sånn...som jeg mener er et analogt eksempel. På det samme. Men i hypoteseverden, der kan vi spekulere i hytt og dyne liksom. Uten at det er farlig da eller? Det er samme hjernen som gjør det. Så jeg skjønner ikke at det ikke er noen som er opptatt av akkurat det der. Det burde noen være opptatt av.»

Han påpeker videre at han ikke er motstander av hypotesebruk, men at bruken muligens må justeres en del.

Skrives det inn hypoteser som ikke stammer fra faktum, vil det samtidig etter mitt syn være i strid med Kolflaaths innholdsprinsipp som sier at hypotesen skal være en mulig forklaring på informasjon i saken (Kolflaath, 2019). Informant 4 poengterte at hypotesene må bygges ut fra hvilken informasjon man *egentlig* har, men også hva en *kan* stå ovenfor. Konsekvensene av å skrive opp hypoteser som bygger på spekulering og ikke informasjon i saken, og videre hva det kan bidra til, er noe som hadde vært interessant å studere i en senere undersøkelse.

Informant 5 forteller videre at andre vil si at å spekulere handler om å evnen til å se fremover. Dette for å få greie på hvor man skal lete etter potensielle spor og bevis som kan dokumentere det ene og det andre. Han peker på at det er en «missing link» ved at etterforskningsmodellen² ikke er omhandlet i SHE. For å strukturere arbeidsoppgavene bruker informant 4 og 5 etterforskningsmodellen, utarbeidet av Jon Nilsen (Nilsen, 2015, s. 327). Informant 5 mener etterforskningsmodellen er helt sentral. Den er et hjelpemiddel for å huske helt sentrale sporsteder og etterforskningslinker som må undersøkes nøye. Informant 4 mener etterforskningsmodellen er formålstjenlig som sjekkliste for å kunne finne etterforskningskritt opp mot de informasjonsbehovene en har.

2

Etterforskningsmodellen er et erfaringsresultat av det politiet alltid må gjøre i alvorlige saker. Innsamling av informasjon må organiseres på en fornuftig måte med klare ansvarsområder. Hver boks i modellen utgjør et prosjekt med underliggende delprosjekter, og hvert prosjekt har om mulig en ansvarlig leder og et gitt antall etterforskere. Modellen danner videre grunnlaget for en skriftlig etterforskningsplan hvor man går mer detaljert til verks ved å redegjøre nærmere for strategi, struktur og alternative hendelsesforløp. Slik kan en komme raskt i gang med selve hypotesetestingen og raskere kunne snevre inn alternativene.

5.4 Uskyldpresumpsjonen

Hypoteser om uskyld skrives i en egen boks i SHE. Informant 2 skrev psykiatri her. På spørsmål om hva informant 3 tenker om dette oppsettet svarer hen at det er kjempeviktig å ha med uskyldhypotesene. Det presiseres at en skal jobbe like mye med utgangspunkt i uskyldhypotesene som skyldhypotesene. Dersom hen skal være kritisk, vil hen trekke frem at uskyldhypotesene står nede i et hjørne og mer «på sidelinjen» fra de øvrige hypotesene i krysset. Det stilles spørsmål til om det kan være med på å anse disse hypotesene som mindre relevante. Informant 1 tror ikke boksen er en bedre måte å plassere uskyldhypoteser på enn en annen metode. Det viktigste er å være bevisst på at en skal ha et ikke-straffbart forhold. Samtlige informanter hadde minst en hypotese om uskyld, slik kan en si at uskyldpresumpsjonen var ivaretatt.

5.5 Antall hypoteser

Informant 1 tror ikke tanken bak SHE er å skrive ned titalls hypoteser, men at en som etterforsker skal tenke bredt. Hen utdyper:

«Og hvis det er mistanke om vold i nære slik som her, så trenger vi ikke å skrive kroppskrenkelse, kroppsskade og på en måte hele skalaen sant. Men at en kan skrive vold eller noe sånt, og at en tenker at det kan være mer eller mindre, men at det vil etterforskningen vise etter hvert. Og så vil det jo være naturlig å komme med hypoteser om det etter hvert.»

Informant 4 støtter informant 1 om detaljnivået på hypoteser. I en etterforskning der det innhentes fryktelig mye informasjon, ser informant 4 det som en umulig oppgave å skille hypotesene fra hverandre dersom de blir for detaljerte. Videre peker hen på at for å få en mest mulig effektiv etterforskning må en gå ned på detaljnivået. Hen er tilhenger av å holde hypotesene overordnet og ivareta bredden. Hen eksemplifiserer:

«Jeg tror bare det er detalj-nivåene jeg tenker en må..for å få en mest mulig effektiv etterforskning, så må en kunne ha en hypotese som heter voldtekt. I stedet for å ha ti hypoteser som omhandler voldtekt. På det nivået der».

Slik jeg tolker Kolflaaths (2019) krav til innholdsprinsipp for hypotesesettet, vil for detaljerte hypoteser stride mot at enhver hypotese skal være reelt ulik alle de øvrige (Kolflaath, 2019).

Informant 5 er også inne på effektivitet og prioriteringer. Etter å ha konkludert med at det mest sannsynlig har skjedd en straffbar handling, må hen konsentrere seg om etterforskningsmodellen og informasjonsinnhenting gjennom etterforskningskritt.

«Jeg kan ikke bruke en time på å sitte å lage meg et stort sånt hypotesesett. Da må jeg konsentrere meg om etterforskningsmodellen og alle de ulike informasjonene som vi har å ta tak i. Og så må vi bare jobbe fullt ut. Og sikre den informasjonen vi kan. Og så får vi se, hvor leder det oss hen? Og så kan vi ta å gjøre opp en status og se, hvor er vi nå liksom.»

Informant 5 mener fokuset på antall hypoteser i startfasen er uheldig, og forteller:

«Inntrykket mitt er jo at alle som har gått på VEF-studiet, de tror at kvaliteten på etterforskningen i startfasen mye godt kan måles i hvor mange hypoteser du har greidd å sette opp. Det er jo helt vanvittig. Jeg har sagt det til de på politihøgskolen, og da har for eksempel (navngitt person), sa til meg en gang at «ja, men det er fordi de har misforstått». Ja, men altså, alle detektivene som har gått på det studiet har vel ikke misforstått. Det er glupe folk. Det er flinke folk som har gått der. Og det er ikke slik at alle misforstår. Da er det et eller annet med...etter min vurdering da, så er det et eller annet med hvordan dette legges frem og læres bort. Ikke fordi at folk er teite og ikke skjønner det. Og det synes jeg er så rart. Fordi Nina skriver i sin artikkel, i sitt kapittel om SHE-metoden, så henviser hun til..hun skriver at Ivar..at Fashing og Ask har skrevet at det er ikke kvantiteten på hypotesene som betyr noe, men kvaliteten. Og det er jo sant det. Det er jo helt riktig. Men hvordan går man derfra da til å skulle kreve sånne hypotesesett som man kaller det? Som man da vil at folk skal sette opp?»

Informant 2 erfarte på sitt tjenestested at etterforskningsleder opprettet et prosjekt som ble brukt som standard. Det var det skrevet inn «hinsides mange hypoteser». Hypotesene ble fulgt fra prosjekt til prosjekt i ny sak. Det medførte at standardmalen ikke ble tatt i bruk. Enkelte hypoteser var ikke egnet til å styrkes eller svekkes gjennom etterforskningskritt. Hen poengterer at hypotesene må være mer presise, og det må være mulig å sette opp etterforskningskritt for å bekrefte- eller avkrefte hypotesene. Dette samsvarer med Kolflaath (2019) innholdsprinsipp om at det ut fra hypotesen må kunne genereres etterforskningskritt som kan tenkes å styrke eller svekke den (Kolflaath, 2019, s. 97).

SHE er som nevnt en metode som er utviklet med den hensikt å oppnå et bredt og objektivt utgangspunkt for etterforskningen, med høy kvalitet (Sunde , 2019, s. 42). På bakgrunn av drøftingen overfor blir spørsmålet om metoden i for stor grad legger opp til et for stort antall

hypoteser, som går på bekostning av effektivitet og kvalitet. Samtidig kan antall hypoteser komme av noen svakheter i hvordan metoden legges frem og/eller forstås av profesjonsutøverne. Likevel er informant 1 eksempel på at SHE ikke nødvendigvis resulterer i mangfoldige detaljerte hypoteser. På grunnlag av at denne oppgaven har et begrenset antall informanter vil jeg ikke kunne konkludere med at SHE gir et antall hypoteser som går på bekostning av kvalitet og effektivitet. Dette krever mer omfattende undersøkelser, og ville vært et interessant tema å se nærmere på i andre omgang.

6 Avslutning

I denne oppgaven har hensikten vært å klargjøre trekk ved hvordan etterforskere tenker og arbeider i initialfasen av en etterforskning, med særlig fokus på SHE-metoden. Jeg har redegjort for hvor hensiktsmessig SHE oppleves av informantene som metode for å utvikle hypoteser og informasjonsbehov. Grunnprinsipper i modellen har blitt diskutert, og pekt på sterke og svake sider ved modellen.

Målet med oppgaven har som tidligere nevnt også vært at den kan være et forstudium til en senere undersøkelse, ved at jeg når frem til flere spørsmål og tema som kan besvares i andre omgang. For det første tyder funn på at erfaring og kunnskap kan ha en betydning for den opplevde hensiktsmessigheten til SHE. Profesjonsutøverne med minst erfaring enten støtter seg til SHE, eller bruker prinsippene i større grad enn de mer erfarne. Et oppdukkende spørsmål er derfor i hvilken grad den opplevde hensiktsmessigheten til SHE har sammenheng med erfaring og kunnskap. Er det slik at de med mindre erfaring i større grad har behov for SHE eller andre metoder for å danne et bredt og objektivt utgangspunkt for etterforskning?

For det andre er et av Sundes overordnede mål med SHE å oppnå et objektivt utgangspunkt for etterforskningen (Sunde , 2019). Mine funn tyder på at SHE styrker objektiviteten i etterforskningen ved at dens oppbygning svekker kognitive forenklingsstrategier. Det ville være interessant å se nærmere på om dette er et allmenngyldig funn. Samtidig hevdes det i mine funn at den vertikale linjen i for stor grad legger opp til spekulative hypoteser. Dersom spekulative hypoteser medfører at det legges til grunn opplysninger det ikke er dekning for i saken, vil det slik jeg ser det utfordre objektiviteten. Gyldigheten til dette, samt hva det videre kan bidra til, er noe som hadde vært interessant å undersøke nærmere.

For det tredje har det i mine funn blitt stilt spørsmål ved om SHE kan gi et antall hypoteser som går på bekostning av kvalitet og effektivitet. Spesielt i større saker der det innhentes mye informasjon, kan det bli utfordrende å ha oversikt over hvilke hypoteser som styrkes og svekkes underveis i etterforskningen. Samtidig blir det presisert i mine funn at profesjonsutøverne ikke tror at Sunde (2019) med SHE har et ønske om at det skal lage et titalls hypoteser. Denne oppgaven kan ikke si noe generelt om omfanget til problemstillingen rundt antall hypoteser.

Den mest vesentlige mangelen i SHE synes ut fra mine funn å være at etterforskningsmodellen ikke er implementert i SHE. Årsaken er at den er et hjelpemiddel for å huske helt sentrale sporsteder og etterforskningslinker som må undersøkes nøye. Det trekkes frem at etterforskningsmodellen er formålstjenlig som sjekkliste for å kunne finne etterforskningsskritt opp mot de informasjonsbehovene en har.

Som nevnt i innledningen startet jeg dette prosjektet med en svært positiv holdning til SHE. På grunnlag av mer teoretisk kunnskap, forberedelser til intervjuene, samt refleksjoner fra informantene har jeg fått et mer nyansert bilde av SHE. Spørsmålene jeg sitter igjen med gjør meg motivert til å dykkere enda dypere inn i SHE for å finne ut om den bidrar til et bredt og objektivt utgangspunkt for etterforskning med høy kvalitet.

7 Kilder

7.1 Selvvalgt pensum

- Justis- og beredskapsdepartementet. (2014-2015). *Prop. 61 LS.*(s.31-32). Jusisdepartementet. Hentet fra <https://www.regjeringen.no/contentassets/0f5847ca5bae4b2996b6441423e5ea09/no/pdfs/prp201420150061000dddpdfs.pdf> (2s.)
- Kolflaath, E. (2019). Hypoteser i etterforskningsplaner. (s. 61-99). Hentet fra https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/bitstream/handle/11250/2634563/etterforskning_under_lupen.pdf?sequence=1&isAllowed=y (40s.)
- Mears, C. L. (2012). In-depht interviews. I J. Arthur , M. Waring, & L. Hedges, *Research Methods & Methodologies in Education* (s. 170-176). London: SAGE publications. (7s.)
- Neteland, R., & AA, L. (2020). *Master i norsk* (s.51-65, 90-107). Oslo: Universitetsforlaget. (31s.)
- Nilsen, J. (2015). Fra kaos til kontroll. I S. Johannessen, & R. Glomseth, *Politiledelse Oslo* (s. 320-340). Oslo: Gyldendal akademisk. (20s.)
- Olsvik, E. H. (2014). Vitenskapsteori for politiet. (s.32-33, 55-56, 93-105) Oslo: Gyldendal. (16s.)
- Olsvik, E. H., & Risan, P. (2019). *Etterforskning under lupen*. (s.1-195) Oslo. Hentet fra https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/bitstream/handle/11250/2634563/etterforskning_under_lupen.pdf?sequence=1&isAllowed=y (195s.)
- Postholm, M., & Jacobsen, D. (2018). *Forskningsmetode for masterstudenter i lærerutdanning*. (s.113-133, 246 -252)Trondheim: Cappelen Damm AS. (26s.)
- Riksadvokaten. (1999, Desember 22). *Rundskriv nr.3 for 1999*. (s.1-2) Hentet fra Riksadvokaten.no: <https://www.riksadvokaten.no/wp-content/uploads/2017/09/Rundskriv-1999-3-Etterforskning.pdf> (2s.)
- Sunde , N. (2019). Strukturert hypoteseutvikling - en metode for å oppnå et bredt og objektivt utgangspunkt for etterforskning. I P. Risan, & E. H. Olsvik, *Etterforskning under lupen* (s. 1-195). Oslo: Politihøgskolen. Hentet fra https://phs.brage.unit.no/phs-xmlui/bitstream/handle/11250/2634563/etterforskning_under_lupen.pdf?sequence=1&isAllowed=y (195s.)
- Øglænd, O. J. (2015, februar 19). *nrk.no*. Hentet fra Hvorfor tar politiet feil?: https://www.nrk.no/ytring/hvorfor-tar-politiet-feil_-1.12216180 (3s.)

7.2 Øvrige kilder

- Bjerknes, O., & Fashing, I. (2018). *Etterforskning*. (s.92-105) Fagbokforlaget. (13s.)
- Nyeng, F. (2012). *Nøkkeltbegreper i forskningsmetode og vitenskapsteori*. (s.75) Oslo: Fagbokforlaget.
- Straffeloven. (2005, mai 20). §§77 og 78. Hentet fra Lov om straff:
<https://lovdata.no/dokument/NL/lov/2005-05-20-28?q=straffeloven>
- Straffeprosessloven. (1981, mai 22). §226. Hentet fra Lov om rettergangsmåten i straffesaker: <https://lovdata.no/dokument/NL/lov/1981-05-22-25>

8 Vedlegg

1: Informasjonsskriv og samtykkeskjema til informantene

2: Fiktiv avgitt anmeldelse (case)

3: Intervjuguide

4: Fritak NSD

Invitasjon til å delta i forskningsprosjekt

Informasjonsbehov og hypoteser i praksis – en naturalistisk undersøkelse av etterforskeres daglige fremgangsmåter.

Dette er en invitasjon til å delta i en kvalitativ undersøkelse, hvor formålet er å forstå hvordan etterforskere tenker og arbeider i initialfasen av en etterforskning. Skrivet inneholder informasjon om målene for prosjektet og hva deltakelse vil innebære for deg.

Bacheloren gjennomføres under veiledning av førsteamanuensis ved Politihøgskolen, Egil Hove Olsvik.

Formål

Formålet med undersøkelsen er bedret forståelse av hvordan etterforskere tenker og arbeider i initialfasen av en etterforskning. Hensikten er å klargjøre trekk ved hvordan etterforskere går frem, og hvilke fremgangsmåter og metoder som brukes for å identifisere informasjonsbehov, systematisere informasjon og utvikle hypoteser.

Hvem er ansvarlig for forskningsprosjektet?

Politihøgskolen er ansvarlig for prosjektet.

Hvorfor får du spørsmål om å delta?

Informantene mine er et utvalg av politiutdannende som har tatt videreutdanning i etterforskning.

Hva innebærer det for deg å delta?

Deltakelsen vil foregå gjennom semi-strukturert intervju. Det vil si at jeg på forhånd har noen forslag til spørsmål, men jeg vil trolig også stille noen tilleggsspørsmål og oppklaringsspørsmål underveis. Jeg tar lydopptak og notater fra intervjuet. Personopplysninger om deg vil bli anonymisert i bacheloroppgaven.

Det er frivillig å delta

Det er frivillig å delta i prosjektet. Hvis du velger å delta, kan du når som helst trekke samtykket tilbake uten å oppgi noen grunn. Alle dine personopplysninger vil da bli slettet. Det vil ikke ha noen negative konsekvenser for deg hvis du ikke vil delta eller senere velger å trekke deg.

Ditt personvern – hvordan vi oppbevarer og bruker dine opplysninger

Jeg vil bare bruke opplysningene om deg til formålene som beskrevet ovenfor. Jeg behandler opplysningene konfidensielt og i samsvar med personvernregelverket.

Ved Politihøgskolen vil veilederen min Egil Hove Olsvik ha tilgang til innholdet i bacheloroppgaven. Også sensorene som skal sette karakter på oppgaven vil ha tilgang til innholdet i bacheloroppgaven. Jeg som student vil ha tilgang til dine personopplysninger som blant annet navn, e-post, telefonnummer, stilling og erfaring. E-posten vil kun være lagret inne på min politihøgskole-mail med totrinnsbeskyttelse.

Hva skjer med opplysningene dine når vi avslutter forskningsprosjektet?

Opplysningene jeg som student har innhentet anonymiseres som nevnt i selve bacheloroppgaven som deles med andre. Prosjektet avsluttes etter godkjenning i mai 2021. Alle personopplysninger vil da bli slettet.

Dine rettigheter

Så lenge du kan identifiseres i datamaterialet, har du rett til:

- innsyn i hvilke personopplysninger som er registrert om deg, og å få utlevert en kopi av opplysningene,
- å få rettet personopplysninger om deg,
- å få slettet personopplysninger om deg, og
- å sende klage til Datatilsynet om behandlingen av dine personopplysninger.

Hva gir oss rett til å behandle personopplysninger om deg?

Vi behandler opplysninger om deg basert på ditt samtykke.

På oppdrag fra Politihøgskolen har NSD – Norsk senter for forskningsdata AS vurdert at behandlingen av personopplysninger i dette prosjektet er i samsvar med personvernregelverket.

Hvor kan jeg finne ut mer?

Hvis du har spørsmål til studien, eller ønsker å benytte deg av dine rettigheter, ta kontakt med Politihøgskolen ved prosjektansvarlig Egil Hove Olsvik på e-post egil.hove.olsvik@phs.no eller tlf. 97501446. Student Julia Børven kan kontaktes på e-post julia.borven@politiet.no eller tlf. 47706070. Hvis du har spørsmål knyttet til NSD (vårt personvernombud) sin vurdering av prosjektet, kan du ta kontakt med:

- NSD – Norsk senter for forskningsdata AS på epost (personverntjenester@nsd.no) eller på telefon: 55 58 21 17.

Med vennlig hilsen

Prosjektansvarlig
Egil Hove Olsvik

Student
Julia Børven

Samtykkeerklæring

Jeg har mottatt og forstått informasjon om prosjektet «Informasjonsbehov og hypoteser i praksis – en naturalistisk undersøkelse av etterforskeres daglige fremgangsmåter», og har fått anledning til å stille spørsmål. Jeg samtykker til:

- å delta i intervjuet
- at Julia Børven kan bruke data/empiri om meg i anonymisert form i bacheloroppgaven sin «Informasjonsbehov og hypoteser i praksis – en naturalistisk undersøkelse av etterforskeres daglige fremgangsmåter».
- At bacheloroppgaven kan publiseres i PIA, Politihøgskolens åpne institusjonelle arkiv for faglige og vitenskapelige arbeider i fulltekst.

Jeg samtykker til at mine opplysninger behandles frem til prosjektet er avsluttet

(Signert av prosjektdeltaker, dato)

Case

Før intervjuet starter skal du lese en fiktiv avgitt anmeldelse. Casen er ment som et hjelpemiddel når du under intervjuet skal forklare hvordan du tenker og arbeider i initialfasen av en etterforskning. Jeg ønsker at du reflekterer over hvordan du går frem fra du leser casen og frem til du har identifisert informasjonsbehov og formulert hypoteser. Intervjuet vil ikke berøre etterforskningsskritt. Videre er jeg interessert i fremgangsmåten og metodebruk under systematisering av informasjon og utvikling av hypoteser. Jeg ønsker at du går frem slik du vanligvis hadde gått frem ved igangsetting av etterforskning med en slik avgitt anmeldelse. Det innebærer at du bruker den fremgangsmåten og metoden du vanligvis bruker. Casen kan du bruke til å komme med eksempler i intervjuet etterpå.

Dersom du ønsker å bruke grafisk fremstilling må du sørge for at jeg har mulighet til å se det du har tegnet/skrevet. Det kan for eksempel gjøres ved at du tegner på en tavle som jeg har mulighet til å se i kameraet, eller ved at du sender meg det du har laget på e-post slik at jeg kan se på dette mens du snakker.

Det er ingen riktige eller gale svar, og det finnes ikke en fasit til casen. Etter 30 minutter kan du logge deg inn på Zoom med linken du har fått tilsendt på e-post. Dersom du trenger mer tid eller har spørsmål kan du sende meg e-post (julbor@phs.no) eller kontakte meg på tlf. 477 060 70.

Oslo Politidistrikt Grønlandsreiret 44 0190 OSLO Telefon 23199900 Telefax 23199905	Avgitt anmeldelse			Anm.nr. 286977	Dok.nr. 02
				Lok.ark.nr. 2960/12-58	
				Dok. løpenummer 17806	Sidenr. 2 av 4
				Skrivebeskyttet	
Dato 11.06.2020	Kl. 07:45	Skrivet av Politibetjent 2 Sara Berge		Tjenestested Grønland politistasjon	
Sak					
Anmeldt forhold Mishandling i nære relasjoner			Etterforskningsinstans 11835 - Etterforskningsavdelingen		
Fra dato 10.06.2020	Kl. 15:00	Til dato 11.06.2012	Kl. 03:20	Reg. dato 11.06.2020	Stat. bokstav K
Gjemingskommune OSLO			Stat. gruppe 2204		
Åsted			Sone 17513		
Påtaleansvarlig OST012- STRANDEN, Ola			Etterforsker ITV015- TVEDT, Ingeborg		
Postnr. og sted 0881 OSLO					
Fornærmede					
Navn LARSEN, Ida			Fødselsnr.		Kjønn
Adresse Tøyengata 10		Postnr. og sted 0190 OSLO		Tif. privat	
Arbeidsgiver, adresse, postnr. og sted				Tif. arb.giver	
Kan treffes på dagtid (jobb/tlf.)				Mobiltlf.	
Forhold/slektskap til den/de mistenkte/siktede Samboere					
Mistenkte					
Mistenktes navn LARSEN, Jon			Fødselsnr.		Kjønn
Adresse Tøyengata 10		Postnr. og sted 0190 OSLO		Tif. privat	
Arbeidsgiver, adresse, postnr. og sted				Tif. arb.giver	
Kan treffes på dagtid (jobb/tlf.)				Mobiltlf.	
Forhold/slektskap til den/de mistenkte/siktede					
Beskrivelse av forholdet					
Patroljeoppsett Natt til torsdag 11.06.2020 jobbet jeg nattevakt ved Grønland politistasjon sammen med politibetjent (Pb.) Steinar Hansen. Vi var ikledd politiets tjenesteantrekk og kjørte uniformert cellebil med kallenavn «B-20». Pb. Hansen var leder på patroljen, og jeg var sjåfør. Oppdrag K1.03.05 mottok operasjonssentralen melding fra Pål LARSEN. Det ble da forklart at hans far og mor hadde kranglet i natt. Faren er Jon LARSEN, heretter kalt siktede. Mor er Ida LARSEN, heretter kalt fornærmede.					
SBE005					

Oslo Politidistrikt	Anm.nr. 286977	Avgitt anmeldelse	Sidenr. 2 av 4	Dok.nr. 02
Fornærmede hadde sendt melding til Pål kl.01.05 der det stod «113». Søsteren til Pål, Thea LARSEN hadde også fått melding av fornærmede, der hun skrev at siktede hadde slått henne. Når Pål så denne meldingen kjørte han direkte til Tøyengata 10 som er adressen til siktede og fornærmede. Pål gikk inn i huset der han fant fornærmede og siktede sovende sammen på soverommet. Pål hadde ikke sett skader på fornærmede. Videre opplyste han at siktede og fornærmede er alkoholikere. Pål dro fra stedet etter kort tid, men ville at politiet skulle dra ut til siktede og fornærmede i løpet av natten for å se at alt stod bra til. Det ble kjørt utrykning til stedet og vi var fremme ca. kl.03.20. På åstedet Da vi kom til adressen, ringte vi på døren. Døren ble åpnet av fornærmede. Bak fornærmede stod siktede. Fornærmede sa da vi kom til stedet at hun ikke hadde ringt til politiet, og hun lurte på hvem som hadde kontaktet oss. Vi gav beskjed om at vi hadde mottatt en bekymringsmelding om at det hadde vært bråk på adressen. Pb. Steinar Hansen snakket med siktede i stuen. Rapportskriver snakket med fornærmede på et kontor i huset. Boligen fremstod som ryddig, og det var ikke tegn til kamp på noen av rommene i boligen. Det stod ølbokser på stuebordet. Avhør med fornærmede Rapportskriver snakket med fornærmede på kontoret. Fornærmede fremstod beruset. Hun sa selv at hun hadde drukket alkohol. Fornærmede ønsket først ikke å snakke om hva som hadde skjedd. Etter hvert forklarte hun at hun hadde smerter i halsen og at hun slet med å svelge. Årsaken til dette var at siktede hadde tatt kvelertak på henne. Fornærmede hadde også vondt i hoftene og sa hun hadde blåmerker der. Fornærmede hadde også smerter og blåmerker i korsryggen. På venstre del av ansiktet hadde hun blåmerke/kul. I tillegg ble hun voldtatt to ganger i løpet av kvelden/natten. Fornærmede forklarte at siktede bare er fysisk voldelig når han drikker. Denne gangen var hun redd han skulle ta livet av henne. Siktede hadde også vært stygg mot henne verbalt, og beskyldt henne for ulike ting. Fornærmede ønsket ikke å utdype hva som hadde skjedd denne kvelden og natten. Fornærmede fortalte om en tidligere hendelse hvor politiet var involvert. Da hadde siktede slått hodet hennes mot veggen. Fornærmede ønsket ikke å bli med til legevakt, eller at ambulanse skulle komme til stedet. Hun ønsket heller ikke å dra til voldtektsmottak. Fornærmede ville ikke dra noe sted. SBE005				

Samtale med siktede

Pb. Larsen snakket med siktede som forklarte at det ikke hadde skjedd noe fysisk mellom han og fornærmede. Siktede forklarte at de tidligere på onsdag kveld hadde kranglet. Krangelen startet med at fornærmede ønsket å kjøre bil da hun var beruset, og siktede tok derfor fra henne bilnøkkelen. Siktede fremviste bilnøkkelen som lå i bukselommen hans da patruljen var på stedet.

Siktede forklarte at fornærmede sliter veldig, og at hun drikker mye. Siktede forklarte at han hadde lagt seg ca.2300 onsdag kveld, og videre sovet til politiet kom. Fornærmede hadde vært oppe til langt på natt og drukket alkohol. Videre forklarte siktede uoppfordret at han og fornærmede hadde hatt samleie tidligere, og at det hadde vært frivillig, men fornærmede hadde da etterpå sagt at siktede hadde voldtatt henne. Siktede forklarte på spørsmål at de hadde hatt frivillig samleie onsdag kveld.

Videre under oppdraget

Før patruljen dro fra stedet blåste fornærmede i alkometer. Dette etter samtykke fra henne. Blåseprøve kl.0427 viste redusert verdi 1,06 mg/l-luft. Fornærmede forklarte at hun klarte å være igjen på adressen alene. Hun ville sove, og hadde ikke behov for helsehjelp.

Jourhavende jurist politiadvokat Henrik Olsen besluttet at siktede skulle pågripes for blant annet å ha utøvd vold mot fornærmede. Siktede blåste i alkometer før patruljen kjørte fra stedet. Blåseprøve kl. 0435 viste redusert verdi 0,64mg/l-luft. Siktede ble kjørt til arresten ved Grønland politistasjon.

Politibetjent 2 Sara Berge

Intervjuguide

1. Introdusere meg som forsker
2. Fortelle om formålet med intervjuet
3. Taushetsplikt
4. Fortelle om planen for intervjuet
5. Spørre om informanten har spørsmål

Planen for intervjuet

Planen er at jeg starter med å fortelle om formålet mitt med intervjuet, og taushetsplikten. Videre kommer jeg til å stille deg spørsmål om utdanning og stilling.

Deretter skal du reflektere over hvordan du har tenkt og gått frem med informasjonen i casen.

- Hva gjorde informanten aller først?
- Hva tenker og gjør informanten når hen skal trekke ut informasjon fra casen?
 - o Hvordan strukturer de informasjonen når de mottar en anmeldelse?
 - o Hva slags metode bruker de?
- Hvorfor starter informanten med hypotesene/informasjonsbehovene?

Taushetsplikt

Når vi snakker i lag under intervjudelen er det viktig å huske på at jeg er her som en vanlig personforsker. Det vil si at du ikke kan sei noe til meg som du ikke kunne ha sagt til andre utenfor politiet. Taushetsbelagt info, eller konkrete sakeeksempler hvor det er fare for at de involverte blir gjenkjent må unngås. Du kan bruke generelle eksempler og støtte deg til casen du har lest.

Innledning

- Be informantene fortelle om sin politibakgrunn.
- Hvor lenge har du arbeidet i politiet?
- Hvilken stilling har du/hva jobber du med?
 - o Etterforskningsledere
 - o Overordnet fagansvar
 - o Typisk etterforskningsjobb ved å blant annet ta avhør og skrive egenrapporter
- Når gikk du ut av Politihøgskolen?

- Fortell om utdanning/kurs du har utover politihøgskolen

- Videreutdanning i etterforskning (VEF)
 - Når gjennomførte du videreutdanning i etterforskning?
- Etterforskningslederstudie
- Har du tatt obligatorisk årlig opplæring (OÅO) 2020?

Casen

Da vil jeg at du forteller meg **hvordan** du gikk frem fra du åpnet den fiktive avgitte anmeldelsen som jeg sendte deg på e-post.

- Hva gjorde de aller først?

- Hva tenker og gjør informanten når han/hun skal trekke ut informasjon fra casen? Sette ord på brainstormingsfasen. Få en beskrivelse av den enkelte.

- Hvordan strukturer du informasjonen når de mottar en anmeldelse?
- Hva slags metode bruker du?

- Hva er grunnen til at du starter med hypotesene/informasjonsbehovene?

Informantenes bruk av SHE-metoden

Dersom informanten har brukt SHE-metoden:

- Hvordan brukes «strukturert hypoteseutvikling» av informanten?
- Hva er grunnen til at informanten bruker SHE når hen skal visualisere brainstormingsfasen?
- Lager informanten to akser?
- Skriver informanten hypoteser på x-aksen ut fra hvilke straffbare forhold som kan ha skjedd basert på informasjonen i saken?
- Skriver informanten hypoteser på y-aksen ut fra hvilke andre straffbare forhold som kan ha skjedd? Altså straffbare forhold informanten mener ikke passer inn langs den horisontale linjen.
- Skriver informanten det mest åpenbare straffbare forholdet i midten?
- Lager informanten en egen boks med «ikke-straffbare forhold»?
- Hvilke hypoteser setter informanten opp ut fra casen?
 - Er hypotesene svar på spørsmålet «hva har skjedd»?
- Går informantene i detalj på straffebed ved å nevne paragrafene?

- Lages hypotesene som korte og generelle eller som hele setninger?
- Lages det underhypoteser?
- Synes informanten at det er hensiktsmessig med underhypoteser?
- Synes informanten det er for tidlig i saken til å si noe om underhypoteser?

Dersom informanten ikke har benyttet seg av SHE-metoden

- Bygger måten informanten går frem på mer på praksis og erfaring enn metoder som SHE-modellen?
- Hvilke hypoteser setter informanten opp ut fra casen?
 - o Er hypotesene svar på spørsmålet «hva har skjedd»?
- Går informantene i detalj på straffebed ved å nevne paragrafene?
- Lages hypotesene som
 - a) korte og generelle
 - b) hypoteser som hele setninger
- Lages det underhypoteser?
- Synes informanten at det er hensiktsmessig med underhypoteser?
- Synes informanten det er for tidlig i saken til å si noe om underhypoteser?

Jeg vet at du er kjent med «strukturert hypoteseutvikling» (SHE) som Nina Sunde står bak. Hva er grunnen til at du ikke bruker SHE?

- Er den for avansert?
- Tar det for lang tid å lage hypoteser ved bruk av denne metoden?
- Hvorfor er den andre metoden som informanten bruker bedre egnet?
- SHE ivaretar uskyldpresumpsjonen ved å sette inn ikke-straffbare forhold i en egen boks. Har informanten ivaretatt uskyldpresumpsjonen med sin fremgangsmåte? Hva tenker informanten om å plassere ikke-straffbare forhold i en egen boks?
- SHE tvinger etterforskeren til å lage hypoteser som både er mer alvorlige og mindre alvorlige enn det mest åpenbare straffbare forholdet. Dette er med på å tvinge etterforskeren til å tenke bredt.

Bruker informanten andre metoder?

- Kryss- sjekkingsmatrise
- Hypotesetrær
- Tidslinje

NSD NORSK SENTER FOR FORSKNINGSDATA

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

Hvordan benyttes Strukturert hypoteseutvikling (SHE) i praksis?

Referansenummer

103856

Registrert

01.01.2021 av Julia Børven - Julia.Borven@phs.no

Behandlingsansvarlig institusjon

Politihøgskolen

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Egil Hove Olsvik, egil.hove.olsvik@phs.no, tlf: 97501446

Type prosjekt

Studentprosjekt, bachelorstudium

Kontaktinformasjon, student

Julia Børven, julbor@phs.no, tlf: 47706070

Prosjektperiode

11.01.2021 - 28.05.2021

Status

05.01.2021 - Vurdert

Vurdering (1)

05.01.2021 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjemaet med vedlegg den 05.01.21. Behandlingen kan starte.

INTERVJUGUIDE

Vår vurdering baserer seg på det som er i meldeskjemaet per nå. Minner om at endringer i utforming av spørsmål i intervjuguiden (dvs. nye typer personopplysninger, nye særlige kategorier eller tredjepersonsopplysninger) må meldes inn til NSD.

TAUSHETSPLIKT

Politipersonell har taushetsplikt. Det er derfor viktig at intervjuene gjennomføres slik at det ikke samles inn opplysninger som avslører taushetsbelagt informasjon. Student og informant har et felles ansvar for det ikke kommer frem taushetsbelagte opplysninger under intervjuet. Det kan derfor være hensiktsmessig om student avklarer dette med informanten i forkant av intervjuet.

DEL PROSJEKTET MED PROSJEKTANSVARLIG

Det er obligatorisk for studenter å dele meldeskjemaet med prosjektansvarlig (veileder). Det gjøres ved å trykke på "Del prosjekt" i meldeskjemaet.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde:

<https://www.nsd.no/personverntjenester/fylle-ut-meldeskjema-for-personopplysninger/melde-endringer-i-meldeskjema>

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 28.05.21.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres, og som den registrerte kan trekke tilbake. Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være den registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke behandles til nye, uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: åpenhet (art. 12), informasjon (art. 13), innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18), underretning (art. 19), dataportabilitet (art. 20).

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1 f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og/eller rådføre dere med

11.4.2021

Meldeskjema for behandling av personopplysninger

behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Tlf. Personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)

